

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ

Οι μετοχές είναι ρηματικά επίθετα γιατί:

- α) διαθέτουν χρόνους, διαθέσεις και επιδέχονται συμπληρώματα όπως και τα ρήματα (υποκείμενο, αντικείμενο)
- β) έχουν γένη, αριθμούς και πτώσεις, όπως και τα επίθετα.

Είδη των μετοχών:

- α) επιθετικές: χρησιμοποιούνται σαν επίθετα.
- β) κατηγορηματικές: έχουν θέση κατηγορηματικού προσδιορισμού ή κατηγορουμένου.
- γ) επιρρηματικές: έχουν θέση επιρρηματικού προσδιορισμού.

Επιθετικές Μετοχές:

Συνοδεύονται συνήθως από άρθρο και λειτουργούν:

- α) ως επίθετα (προσδιορίζουν ουσιαστικά ή αντωνυμίες)
- β) ως ουσιαστικοποιημένες μετοχές (το ουσιαστικό που προσδιορίζουν παραλείπεται)

Η επιθετική μετοχή χρησιμοποιείται ως: υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο, κατηγορούμενο, επιθετικός προσδιορισμός, κατηγορηματικός προσδιορισμός, παράθεση, επεξήγηση, εμπρόθετος προσδιορισμός, ονοματικός ετερόπτωτος, δοτική προσωπική.

Παραδείγματα:

- Αἱ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις διοικοῦνται.
- Κῦρος ἐκάλεσε τοὺς πολιορκοῦντας τὴν Μίλητον.
- Οἱ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον βούλονται.

Κατηγορηματικές Μετοχές:

Οι κατηγορηματικές μετοχές βρίσκονται δίπλα σε συγκεκριμένα ρήματα και στη μετάφραση συνοδεύονται από το *ὅτι* ή το *να*:

Ρήματα που συντάσσονται με κατηγορηματική μετοχή

συνδετικά	<i>εἰμί, γίγνομαι, ὑπάρχω, τυγχάνω, φαίνομαι, λανθάνω</i>
ἐναρξης, λήξης	<i>ἄρχω, ἄρχομαι, παύω, παύομαι, λήγω, διαλείπω</i>
καρτερίας, ανοχής, κόπου,	<i>καρτερῶ, περιορῶ, ἀνέχομαι, κάμνω,</i>

κορεσμού	ὑπομένω, ἀρκῶ
ευεργεσίας, αδικίας, νίκης, ήττας	ἀδικῶ, εὖ ποιῶ, νικῶ, ήττῶμαι
ψυχικού πάθους	χαίρω, ήδομαι, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι, αἰσχύνομαι, χαλεπῶς φέρω, αἰδοῦμαι
αἰσθησης, μνήμης, μάθησης,	αἰσθάνομαι, ὁρῶ, ἀκούω, εὕρισκω, γινώσκω, μανθάνω, μέμνημαι, ένθυμοῦμαι
δείξης, αγγελίας, ελέγχου	δείκνυμι, δηλῶ, ἀγγέλλω, ἐλέγχω

Παραδείγματα:

- Ἦχαιρεν ἀκούων ταῦτα.
- Σωκράτης ἐδείκνυε ἑαυτὸν καλὸν κάγαθὸν ὄντα.
- Οἱ Θηβαῖοι ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι.
- Δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν προσελθεῖν.

Επιρρηματικές Μετοχές:

Οι επιρρηματικές μετοχές χρησιμοποιούνται ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί και δηλώνουν επιρρηματικές σχέσεις. Ἔτσι διακρίνονται σε: α) χρονικές, β) υποθετικές, γ) αιτιολογικές, δ) τελικές (=του σκοπού), ε) εναντιωματικές στ) τροπικές.

Παραδείγματα:

- Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατιῶται παρεσκευάσαντο πρὸς μάχην.
- Οἱ στρατιῶται ἀνεχώρησαν οὐδὲν ἀδικήσοντες.
- Κῦρος συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον.
- Οἱ στρατιῶται ὀρῶντες τὰ γινόμενα ἔφευγον πρὸς τὰ πλοῖα.
- Διὰ τί γινώσκων ὁ ἄνθρωπος τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἔστιν ὁμως αὐτὰ ποιεῖ;
- Ταῦτα ἔχων ἅπαντα ἔχω.
- Χαίρω, ὦ Λυσίμαχε, τῷ ἀνδρὶ πλησιάζων.

Το Υποκείμενο της Μετοχής-Μετοχή συνημμένη και απόλυτη

Γενικά το υποκείμενο της μετοχής συμφωνεί με αυτή κατά γένος, αριθμό και πτώση.

Όταν το υποκείμενο της μετοχής έχει και άλλο ρόλο μέσα στην πρόταση, τότε η μετοχή λέγεται συνημμένη.

Όταν το υποκείμενό της δεν έχει άλλο ρόλο μέσα στην πρόταση, τότε η μετοχή λέγεται απόλυτη και τίθεται σε πτώση γενική (όπως φυσικά και το υποκείμενό της).

Παραδείγματα:

- Οἱ στρατιῶται **ὀρώντες** τὰ γινόμενα ἔφευγον πρὸς τὰ πλοῖα (συνημμένη μετοχή).
- Τούτων **λεχθέντων** ἀνέστησαν καὶ ἀπελθόντες κατέκαον τὰς ἀμάξας καὶ τὰς σκηνάς (απόλυτη μετοχή)

Ασκήσεις

1. Με τη βοήθεια της μετάφρασης να βρεις το είδος των μετοχών στις παρακάτω προτάσεις(επιθετική, κατηγορηματική, επιρρηματική)

•

Οἱ φεύγοντες ἐκ Φλειοῦντος ἐπορεύοντο εἰς Λακεδαίμονα. Αυτοὶ που ἔφευγαν ἀπὸ τοῦ Φλειούντα πῆγαιναν στὴ Λακεδαίμονα.	
Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὀλίγοι ὄντες ἐνίκησαν Θηβαίους. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀν καὶ ἦταν λίγοι, νίκησαν τοὺς Θηβαίους.	
Βασιλεὺς τοὺς στρατηγούς πεφονευκῶς τὰς σπονδὰς ἔλυσεν. Ο βασιλιάς ἀφοῦ σκότωσε τοὺς στρατηγούς ἔλυσε τὶς σπονδές.	
Οἱ δικασταὶ ἤκουσαν τῶν μαρτύρων λεγόντων. Οἱ δικαστές ἀκούσαν τοὺς μάρτυρες νὰ λένε.	
Λύσανδρος τὰ ὑπάρχοντα χρήματα Κύρῳ ἀπέδωκεν. Ο Λύσανδρος τὰ χρήματα ποὺ υπήρχαν τὰ ἔδωσε στὸν Κύρο.	

2. Να βρεθεί το είδος των μετοχών

1. Διὰ τί γινώσκων ὁ ἄνθρωπος τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἐστὶν ὅμως αὐτὰ ποιεῖ;

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

2. Τισσαφέρνης πορεύεται ὡς βασιλέα ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

3. Σέ γε διδάξων ὥρμημαι (έχω τη διάθεση).

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

4. Οἱ Πέρσαι εὐθὺς παῖδες ὄντες μανθάνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

5. Ἦλθε φέρον τὰ παρὰ τῶν συμμάχων δῶρα.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

6. Ταῦτα ἔχων ἅπαντα ἔχω.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

7. Ἐπειδὴ δὲ Κῦρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμεν.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

8. Ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεβηκότες πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παῖσομεν.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

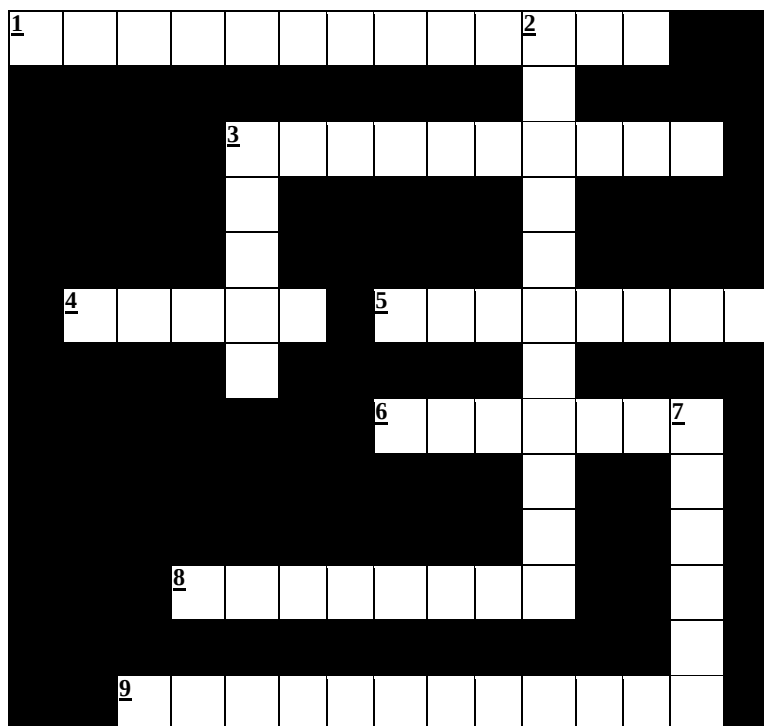
9. Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ τῆς τε πόλεως.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική, στ) τροπική, ζ) κατηγορηματική

10. Ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἔπεμψεν ἡμᾶς ἐπαινέσοντάς ὑμᾶς.

α) χρονική, β) αιτιολογική, γ) τελική, δ) υποθετική, ε) εναντιωματική,

3. Άσκηση σταυρόλεξο για τις μετοχές της αρχαίας στη νέα ελληνική:

Οριζόντια	
1.	Έτσι λέγεται η Παναγία που κρατάει το Χριστό στην αγκαλιά της ως βρέφος.
3.	Η Αθήνα είναι η ... του ελληνικού κράτους.
4.	Έτσι γράφουν οι αιτήσεις στο τέλος "ο ..."
5.	Η ιτιά, επειδή τα κλαδιά της γέρνουν και μοιάζει σαν να κλαίει λέγεται...
6.	Πώς ονομάζεται η πρώτη συλλαβή μιας λέξης;
8.	Στη γλώσσα μας εκτός από τα σύμφωνα υπάρχουν και τα...
9.	Έτσι λέγεται η Παναγία που φιλά γλυκά το Χριστό.

Κάθετα	
2.	Υπάρχει σ' ένα ορθογώνιο τρίγωνο εκτός από τις δύο κάθετες πλευρές.
3.	Έτσι φωνάζει ένα αγόρι όταν βρίσκεται στην τάξη και διαβάζει ο δάσκαλος τον κατάλογο για τις απουσίες.
7.	Όταν λείπει ένα κορίτσι από μια τάξη, λέμε ότι είναι ...

4.Στις παρακάτω φράσεις να υπογραμμίσετε τις κατηγορηματικές μετοχές και το ρήμα το οποίο συμπληρώνουν:

α. *Τοὺς ἄρχοντας ὁρᾷς σωφρονεστέρους γιγνομένους.*

β. *Ἀγγέλλω τοὺς Λακεδαιμονίους νενικηκότας.*

γ. *Οἱ Ἀθηναῖοι εὗρισκον Ἄργος μέγα ὄν.*

δ. *Ὁ νεανίας φαίνεται θαυμάζων τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν.*

ε. *Παύσασθε λέγοντες λόγους ψευδεῖς.*

5.Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με την κατηγορηματική μετοχή του ρήματος το οποίο βρίσκεται στην παρένθεση δίνοντας προσοχή στην πτώση:

α. *Φαίνεται ὁ δῆμος ταῖς ἄλλαις πολιτείαις _____ (μάχομαι).*

β. *Οὗτοι χαίρουσι περὶ τῶν ἀλλοτρίων _____ (διαλέγομαι).*

γ. *Ὅρῶ τινας περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμὴν πονηροὺς _____ (γίγνομαι).*

δ. *Ἐπιδείξωμεν τοὺς ἀγαπήσαντας Ἑλένην τῶν ἄλλων θαυμαστοτέρους _____ (εἰμί).*

ε. *Οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνέχονται _____ τῶν ῥητόρων (ἀκούω).*

6.Ποιες από τις επιρρηματικές μετοχές των παρακάτω φράσεων είναι συνημμένες και ποιες απόλυτες;

α. *Ἦκε (= εἶχε ἐρθεῖ) φέρων χρήματα πολλά.*

β. *Κελεύοντος τοῦ κήρυκος ἐσιώπησαν.*

γ. *Οἱ στρατηγοὶ μεταλαβόντες τοῦ χρυσίου πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον.*

δ. *Οἱ στρατιῶται ἀνεχώρησαν οὐδὲν ἀδίκησοντες.*

ε. *Λελυμένων τῶν σπονδῶν (= ἐπειδὴ παραβιάστηκε ἡ συμφωνία ἀνακωχῆς) οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὥς πολεμήσοντες.*

7. Να αναγνωρίσετε το εἶδος των μετοχῶν και να χαρακτηρίσετε τις επιρρηματικές ως συνημμένες ή απόλυτες:

α. *Φαίνεσθε τάναντία ὧν βούλεσθε διαπραττόμενοι* (= Φαίνεται ὅτι πετυχαίνετε τα αντίθετα ἀπὸ αὐτά που επιθυμείτε).

β. *Γενομένης εἰρήνης ἡ πόλις ἐσώθη.*

γ. *Οὐκ εὐρήσετέ με στασιάζοντα* (= να επαναστατώ).

δ. *Ὅρῳ τοὺς ἄνδρας μᾶλλον τοῦ προσήκοντος ἄχθομένους* (= να δυσανασχετοῦν περισσότερο ἀπ' ὅσο ταιριάζει).

ε. *Νυκτὸς γενομένης ἡδίκησατε ἡμᾶς πολέμου ἄρχοντες.*

8. Να συμπληρώσετε την παρακάτω πρόταση με ένα ρήμα (στον χρόνο που ζητείται) ἀπὸ κάθε κατηγορία των ρημάτων που συντάσσονται με κατηγορηματικὴ μετοχή:

Ὁ
παῖς (ἀόρ.) _____

_____ γραμματικὴν μελετῶν.

Ἡ
γυνή (παρατ.) _____

_____ *λυπούμενη ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις.*

